

ZAPISNIK

sa 3. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 7. maja 2021. godine

Sjednica je počela u 14 časova i 50 minuta.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Simonida Kordić, Maja Vukićević, Branko Radulović, Dragan Krapović, Amer Smailović, Fatmir Gjeka, Predrag Sekulić i Daliborka Pejović.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora Danijela Đurović, Suada Zoronjić i Jevto Eraković.

Član Odbora Danilo Šaranović sjednicu je pratio putem online platforme.

U ime Ministarstva finansija i socijalnog staranja sjednici Odbora prisustvovali su: Janko Odović, državni sekretar, Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet i saradnice Tanja Musterović i Dragana Nedić. U ime Kancelarije za evropske integracije sjednici su prisustvovali: Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU; Dragana Marković, savjetnica glavnog pregovarača za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji i Bojan Vujović, savjetnik zamjenice glavnog pregovarača – Nacionalne IPA koordinatorke.

Sjednici su prisustvovali Marija Maraš, sekretarka Odbora i saradnici u Odboru Marija Milošević i Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu RTCG.

* * * * *

Trećoj sjednici Odbora predsjedavao je predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović. Nakon što je pozdravio prisutne, predsjedavajući je predložio sljedeći

DNEVNI RED :

1. Zaključci sa 2. sjednice Odbora za evropske integracije;
2. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu;
3. Razno.

Dnevni red je usvojen glasovima svih prisutnih članova.

Prije razmatranja prve tačke dnevnog reda, konstatovano je usvajanje zapisnika sa 1. i 2. sjednice Odbora.

* * * * *

TAČKA 1

ZAKLJUČCI SA 2. SJEDNICE ODBORA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Predsjednik Odbora podsjetio je na dogovor u pogledu uspostavljanja prakse da se na početku sjednice razmatraju zaključci sa prethodne sjednice. Konstatovao je da na unaprijed poslate zaključke sa 2. sjednice, nije bilo komentara članova Odbora, niti predloga za izmjenu. S obzirom na to, zaključeno je da su usvojeni sljedeći

Zaključci:

Na 2. sjednici Odbora za evropske integracije, sa sljedećim dnevnim redom:

1. Usvajanje zaključaka sa 1. sjednice Odbora za evropske integracije;
2. 25. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2020. godine;
3. 26. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april – jun 2020. godine;
4. 27. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – septembar 2020. godine;
5. Razno;

članovi Odbora usvojili su sljedeće zaključke:

1. Usvojeni su zaključci sa 1. sjednice Odbora za evropske integracije. Dogovoreno je da usvajanje zaključaka sa prethodne sjednice Odbora bude princip rada na svakoj narednoj sjednici Odbora.
2. Predstavljeni su 25, 26. i 27. kvartalni izvještaji o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – septembar 2020. godine. Dogovoreno je da se članovi Odbora upoznaju sa kvartalnim izvještajima koji se odnose na 2020. godinu, ali da se o istima ne glasa, s obzirom na činjenicu da se odnose na period u kojem još uvijek nije bio konstituisan Odbor za evropske integracije 27. saziva Skupštine Crne Gore.
3. U skladu sa predlozima sa radnog sastanka Sekretarijata Odbora i službenika Kancelarije za evropske integracije, potrebno je revidirati sadržaj narednih kvartalnih izvještaja o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU:

- a. u dijelu *političkog dijaloga Crne Gore sa EU*, istaći zaključke i ključne poruke diplomatskih aktivnosti, susreta i sastanaka sa zvaničnicima EU i zemalja članica Unije;
  - b. u dijelu *pregovora o pristupanju Crne Gore EU*, nastaviti sa izvještavanjem o ključnim aktivnostima po pregovaračkim poglavljima, ali uz akcenat na informacijama o ispunjavanju prelaznih i završnih mjerila; u izvještaj osim aktivnosti koje realizuje Odbor uvrstiti i aktivnosti u okviru parlamentarne dimenzije procesa integracije na nivou Skupštine Crne Gore;
  - c. u dijelu *informacija o Instrumentu pretpristupne podrške – IPA*, pored informacija o projektima i aktivnostima realizovanim u izvještajnom periodu u okviru finansijskih perspektiva IPA 1 i IPA 2, uključiti i informacije o IPA 3 programima i projektima.
4. Kako bi se unaprijedio značaj i upotrebna vrijednost kvartalnih izvještaja o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, u izvještaje treba uvrstiti i sljedeće informacije:
- a. u dijelu *usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU*, u izvještaje uključiti informaciju o usvojenim predlozima zakona čiji je predlagač Vlada Crne Gore, sa informacijom o tome da li sadrže izjavu o usklađenosti nacрта/predloga propisa s pravnom tekovinom EU i tabelu usklađenosti;
  - b. za predloge zakona čiji je predlagač Vlada Crne Gore, u izvještaje uključiti i informaciju o njihovom statusu u skupštinskoj proceduri, kao i informaciju o tome da li su amandmani poslanika Skupštine Crne Gore usklađeni s pravnom tekovinom EU;
  - c. u izvještaje uključiti i informaciju o predlozima zakona čiji je predlagač poslanik / poslanici Skupštine Crne Gore, sa informacijom o tome da li pomenuti predlozi zakona zahtijevaju usklađivanje s pravnom tekovinom EU i izradu tabele usklađenosti;
  - d. u izvještaje uključiti informaciju o planiranim sredstvima u budžetu Crne Gore u izvještajnom periodu za sektorske politike, strategije i obaveze Crne Gore u kontekstu procesa pristupanja EU, kao i informaciju o realizaciji ovih planiranih sredstava u izvještajnom periodu.
5. Usvojeni su predlozi aktivnosti Odbora za evropske integracije u okviru Akcionog plana za 2021. godinu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU 2019-2022.

Radni zaključci:

1. Na sjednice Odbora na kojima se razmatra politički aspekt procesa pristupanja Crne Gore EU, u cilju sadržajnije i kvalitetnije rasprave pozivati i predstavnike Ministarstva vanjskih poslova, u čijoj je nadležnosti ovaj aspekt procesa evropskih integracija Crne Gore.
2. Razmotriti način pripreme informacija za kvartalne izvještaje o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, u dijelu parlamentarne dimenzije procesa

pristupanja EU, na način da informacije obuhvate aktivnosti na nivou cijele Skupštine, a ne samo Odbora za evropske integracije. Informacija treba biti pripremljena kroz koordinaciju sa drugim radnim tijelima i službama Skupštine Crne Gore.

3. Organizovati konsultativno saslušanje glavne pregovaračice Crne Gore sa EU na temu formiranja pregovaračke strukture i nove metodologije proširenja EU. Zadužuje se Sekretarijat Odbora da organizuje pomenutu sjednicu Odbora.
4. Na sjednici posvećenoj razmatranju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu, razmotriti i pitanje finansijskih podsticaja i zadržavanja kvalifikovanog kadra direktno uključenog u rad na procesu pristupanja Crne Gore EU.
5. Delegaciju Odbora za evropske integracije na predstojećem LXV zasijedanju Konferencije parlamentarnih odbora za evropske poslove država članica EU (COSAC), koje će se održati 31. maja i 1. juna u virtuelnom formatu, u okviru portugalskog predsjedavanja Savjetu EU, sačinjavaće: Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora i Fatmir Gjeka i Simonida Kordić, članovi Odbora.

Predsjednik Odbora Gvozdenović je predložio da se dio zaključaka, koji se odnose na dopunu sadržaja kvartalnih izvještaja o ukupnim aktivnostima u procesu pristupanja Crne Gore EU, dostave Kancelariji za evropske integracije, kako bi za naredne izvještaje dodatno unaprijedili njihov sadržaj ili eventualno dali komentare na dostavljene predloge Odbora.

Članovi Odbora su potom prešli na razmatranje druge tačke dnevnog reda.

TAČKA 2

PREDLOG ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2021. GODINU

Prije početka rasprave, predsjednik Odbora je istakao da se nije insistiralo da na sjednici posvećenoj Predlogu zakona o budžetu za 2021. godinu prisustvuje ministar, iako je to u skladu sa novim izmjenama Poslovnika. Međutim, dodao je da je od predstavnika Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Kancelarije za evropske integracije zatražena informacija kojom će se dati više podataka vezano za finansijsku perspektivu procesa pristupanja Crne Gore EU.

Predsjednik Gvozdenović konstatovao je da do sjednice informacija nije dostavljena, pa izrazio nadu da će tokom rasprave dobiti preciznije informacije o projekciji troškova u predlogu budžeta za obaveze i aktivnosti iz procesa pristupanja EU – konkretno za sektorske politike, strategije i obaveze Crne Gore u kontekstu procesa pristupanja. On je dodao da nije cilj samo odrediti stav povodom Predloga zakona o budžetu, već da se finansijska perspektiva procesa prati i kroz kvartalno i polugodišnje izvještavanje o ukupnim aktivnostima u okviru procesa pristupanja Crne Gore EU.

Potom je uslijedila rasprava po ovoj tački dnevnog reda.

Uvodna izlaganja o Predlogu zakona o budžetu započeo je *Janko Odović*, državni sekretar u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja. On je informisao članove Odbora o osnovnim

principima na kojima se zasniva ovogodišnje planiranje budžeta. S tim u vezi, Odović je istakao da je cilj predloga budžeta stvaranje uslova za brži ekonomski oporavak privrede, kao jednog od preduslova za ukupnu ekonomsku održivost. Ocijenio je ovogodišnji budžet kao najbolji u mjeri mogućeg, ističući okolnosti ekonomske i zdravstvene krize. Sa aspekta interesovanja Odbora za evropske integracije, Odović je ukazao na programsko budžetiranje, koje je usklađeno sa evropskim standardima i Programom ekonomskih reformi. Kao pozitivnu novinu, Odović je istakao srednjeročno planiranje, koje je jedan od preduslova za članstvo Crne Gore u EU. Odović se osvrnuo i na komentar predsjednika Odbora Gvozdenovića da nije moguće pratiti plan troškova u procesu pristupanja, ističući da je razlog tome činjenica da se proces integracija odvija paralelno sa redovnim aktivnostima potrošačkih jedinica, navodeći primjer unapređenja kadrovske politike, čijim rješenjima se ispunjavaju obaveze koje Crna Gora, kao država kandidat, ima na putu ka članstvu u EU. Odović je naglasio da se planiranje vrši shodno programskoj strukturi i identifikovanim aktivnostima koje mogu, ali ne moraju biti isključivo vezane za proces evropskih integracija. Budući da prvi put ove godine postoji potpuno programsko budžetiranje, Odović vjeruje da bi iduće godine potrošačke jedinice bile u mogućnosti da bolje i jasnije odvoje troškove planirane za proces pristupanja, ali smatra da planiranje troškova kroz redovne aktivnosti može biti efikasno.

U ime Kancelarije za evropske integracije, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU *Zorka Kordić* nastavila je uvodna izlaganja, zahvalivši se na prilici da se razgovor o planiranju budžeta za ovu godinu fokusira i na potrebe procesa pristupanja Crne Gore EU. Izrazila je saglasnost sa državnim sekretarom Odovićem da mnoge od sektorskih politika resornih ministarstava odražavaju obaveze iz procesa pregovora. U trenutnoj fazi integracija, u kojoj Crna Gora želi prioritarno da unaprijedi dinamiku pregovora, Kordić smatra da je korisno razgovarati o mogućnosti unapređenja planiranja troškova za proces pristupanja, što omogućava srednjeročno planiranje. Kao jednu od mogućnosti za brže i efikasnije pregovaranje Crne Gore sa EU, Kordić je istakla ulaganje u ljudski kapital. Ona je naglasila da je u planiranju ovogodišnjeg budžeta učestvovala iz perspektive potreba Kancelarije za evropske integracije, ali da je potrebno dati dodatne preporuke drugim ministarstvima, kako bi se ispunila privremena i završna mjerila u okviru pregovaračkih poglavlja. Saglasna je sa stavom da redovne aktivnosti nekog ministarstva direktno utiču na ispunjavanje određene obaveze za članstvo. Glavna pregovaračica je kazala da je Program pristupanja Crne Gore EU usklađen sa Programom rada Vlade Crne Gore, te da taj strateški dokument može biti obogaćen komponentama administrativnih kapaciteta, čime bi se u ciklus planiranja valjalo uključiti i planiranje troškova za ulaganje u ljudski kapital. Takođe, naglasila je važnost adekvatne stimulacije i valorizovanja zaposlenih koji rade u okviru IPA sektora i pregovaračke strukture, kao i dodatnog unapređenja kapaciteta Misije Crne Gore pri EU. Kapaciteti Misije bi trebalo da budu usklađeni sa potrebama ispunjavanja obaveza u okviru sektorskih politika, u mjeri u kojoj je to moguće u okolnostima uslovljenim zdravstvenom i ekonomskom krizom.

Nakon uvodnih izlaganja, predsjednik Odbora je kazao da se novina u Predlogu zakona o budžetu u pogledu implementacije srednjeročnog budžetskog planiranja, kao jednog od prioriteta Programa reformi upravljanja javnim finansijama, zasniva na Informaciji prethodne Vlade o unapređenju sistema budžetiranja i višegodišnjeg budžetskog okvira, iz februara 2020. godine.

Potom je riječ dao poslaniku Predragu Sekuliću.

Član Odbora *Predrag Sekulić* izrazio je uvjerenje da, bez obzira na političke razlike u odnosu na parlamentarnu većinu, Vlada ostaje jednako posvećena procesu evropskih integracija Crne Gore. S tim u vezi, Sekulić ističe da, samim tim, pitanje finansiranja tog procesa treba s pažnjom tretirati. Ocjenjujući finansiranje procesa kao višeslojno, od finansiranja evropskog zakonodavstva do upravljanja IPA sredstvima, Sekulić je izrazio nadu da nijedan projekat u okviru IPA programa neće biti zaustavljen, ističući kofinansiranje koje je potrebno za njihovu realizaciju. On smatra da i vlast i opozicija moraju da pruže svoj maksimum i traže veća sredstva za proces evropskih integracija, a u tome vidi ulogu i Odbora za evropske integracije.

Član Odbora *Branko Radulović* pozdravio je inicijativu predsjednika Odbora da se budžet razmatra iz ugla procesa pristupanja EU. Prethodni zvaničnici EU isticali su da će pozicija država kandidata i država članica biti jednako tretirana u pristupu raspodjeli EU sredstava, ali to se nije dogodilo. Dalje, ponovio je potrebu da Kancelarija za evropske integracije ima status ministarstva, u cilju efikasnije koordinacije cjelokupnog procesa pristupanja Crne Gore EU. Govoreći o zajedničkim infrastrukturnim projektima EU i država u regionu, Radulović je izrazio bojazan da bi Crna Gora mogla ostati „crna rupa infrastrukture Zapadnog Balkana“. On je kazao da su se pravila na nivou Evropske unije promijenila: da postoji nova metodologija proširenja EU, zasnovana na šest grupa poglavlja za pregovaranje, te da je uvedena nova ekonomska politika, sa kojom Crna Gora treba da se uskladi. Zbog toga, sugerisao je da se izradi Akcioni plan, koji će precizno planirati troškove i koji će biti usklađen sa svim novinama u politici proširenja i uključiti analizu prednosti i mana članstva. On je dodao da, što se tiče planiranih troškova za oblast nauke, evropski standard je 3% BDP, a da je ovogodišnjim predlogom budžeta Crne Gore planirano 0,09%. On je istakao da nije važno koliko se država zaduži, nego kako se zaduži, te kakva je likvidnost i konkurenost da bi se to zaduženje adekvatno servisiralo. Od Odbora za evropske integracije očekuje da pošalje Vladi Crne Gore jasne poruke da je potrebno, na osnovu Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori, donijeti akcioni plan usklađen sa novim okolnostima na nivou EU, iz koga bi trebalo da proizađu i strategije sektorskih politika. Novac namijenjen za Zapadni Balkan treba rasporediti u odnosu na broj stanovnika, u cilju adekvatne raspodjele među državama, zaključio je Radulović.

Predsjednik Odbora kazao je da jedna od narednih sjednica Odbora može biti posvećena Programu pristupanja Crne Gore EU za period 2021 - 2023, kako bi se dodatno razmotrila tema strateških i planskih dokumenata u cilju ispunjavanja obaveza za članstvo.

Glavna pregovaračica se saglasila sa poslanikom Radulovićem da bi trebalo razgovarati na ovu temu i dala svoj osvrt na nove okolnosti pregovoračkog procesa i politike proširenja EU. Ona je kazala da Crna Gora, s obzirom na to da je otvorila sva poglavlja, treba da se fokusira više na političku dimenziju primjene nove metodologije, nego na princip klastera i da razmatra spremnost za ispunjavanje mjera tzv. rane integracije, u smislu da je njen interes da klastere tumači sa nivoa kvaliteta politika, a ne dinamike pregovora.

Vrativši fokus diskusije na Predlog zakona o budžetu, predsjednik Odbora je pitao koliko će sredstava Crna Gora dobiti iz fondova EU u 2021. godini, a koliki će biti izdaci za kofinansiranje projekata i za učešće u programima EU. Trogodišnje planiranje u budžetu postoji, ali on je kazao da planirana sredstva nisu usklađena sa obavezom ispunjavanja mjera u okviru pregovaračkih poglavlja.

Kordić je kazala da za potrebe ove sjednice nije pripremana dodatna informacija o IPA sredstvima, a da se iz Predloga zakona o budžetu ne mogu precizno identifikovati sva sredstva opredijeljena za IPA projekte u odnosu na sektorske politike. Što se poglavlja 27 tiče, za koje je poslanik Radulović pomenuo da je neophodno oko 2 milijarde eura, Kordić je kazala da Nacionalna strategija za prenošenje pravne tekovine u domaće zakonodavstvo propisuje 1,4 milijardu eura za sve obaveze iz pomenute strategije, koju prati i akcioni plan sa finansijskom procjenom.

Dodatno obrazloženje za IPA projekte dao je i *Bojan Vujović*, savjetnik zamjenice glavnog pregovarača – Nacionalne IPA koordinatorke. On je kazao da je važno istaći da je Evropska komisija promijenila temeljni princip u dodjeli sredstava državama Zapadnog Balkana, u smislu da više nema zagarantovanih sredstava, već će raspodjela zavisi od sposobnosti kadra da izradi dobre projekte i unaprijedi strateško planiranje. Projekti za 2021. i 2022. godinu su planirani u paketu, pri čemu je definisanje svih pravila ugovaranja i implementacije od strane briselske administracije još uvijek u toku, a ukupan iznos dodijeljenih sredstava je 100 miliona eura. Koliko sredstava iz Zapadnobalkanskog investicionog fonda, namijenjenih infrastrukturnim projektima, će iskoristiti Crna Gora, zavisi od toga koliko ima spremnih projekata. Konkretno, za ovu godinu kroz projekat za pročišćavanje otpadnih voda u Podgorici traženo je 20 miliona eura bespovratnih sredstava; za pomenuti projekat očekuje se pozitivna ocjena. Kao ključne izazove u ovoj oblasti, Vujović je naveo slabe administrativne kapacitete i nedostatak spremnih projekata, te izrazio očekivanje da će u narednom periodu Crna Gora uspjeti da iskoristi mnogo više sredstava. Što se tiče preciznijeg planiranja sredstava, Vujović je kazao da se dodijeljena bespovratna sredstva ne mogu identifikovati u budžetu zbog pravila procedure, ali da o sredstvima opredijeljenim za kofinansiranje vode računa ugovorna tijela – Uprava javnih radova i Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja.

Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet dodatno je pojasnio da su u okviru Predloga zakona o budžetu za 2021. godinu prikazana IPA sredstva sa kojima Crna Gora direktno upravlja. Dakle, postoje sredstva koja su u sistemu indirektnog upravljanja, koja se ugovaraju u skladu sa određenim procedurama Delegacije EU i koja ne zahtijevaju da budu direktno vidljiva u budžetu. Iznos ukupnih sredstava koja dolaze iz evropskih fondova je oko 60 miliona eura, bilo kao direktna budžetska podrška uz naznaku na ovogodišnju nestandardnu finansijsku podršku EU u uslovima pandemije, bilo kroz direktno povlačenje sredstava iz drugih fondova. Ono što je, na potrošnoj strani, predviđeno u samom dokumentu je iznos od 26 miliona eura, namijenjenih projektima koji su ugovoreni ili je sasvim izvjesno da će biti ugovoreni na nivou Uprave javnih radova, Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći i Agencije za plaćanje u

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, zadužene za sredstva iz IPARD fondova. Paunović je izrazio saglasnost u dijelu potrebe da budžet treba da ukaže na mogućnost praćenja implementacije projekata, ali je dodao i da određene aktivnosti nije moguće kvantifikovati. Pa tako, ako je riječ o jačanju administrativnih kapaciteta, što je jedan od ciljeva u narednom periodu, nemoguće je planirati sredstva za aktivnosti u pogledu evropskih integracija odvojeno od tekućih aktivnosti administracije; ili, u slučaju planiranja donošenja zakona izdvojiti planirana sredstva za zakone koji se odnose na harmonizaciju sa pravnom tekovinom EU od onih koji se donose u cilju reforme. S druge strane, nastavio je Paunović, ono što omogućava programsko planiranje je mogućnost praćenja kroz definisanje indikatora koji će biti mjerljivi. I u tom pravcu je potrebno razmišljati u cilju daljeg razvoja samog dokumenta, objasnio je Paunović, te istakao zadovoljstvo što su se stvorile pretpostavke za razgovor na ovu temu i tješnju saradnju Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Kancelarije za evropske integracije. Takođe, on je podsjetio da član 11 Predloga zakona o budžetu propisuje da sve donacije koje se realizuju mogu da se realizuju do iznosa izvršenja, što znači da se planirana sredstva ne ograničavaju na dati iznos ukoliko institucija bude u mogućnosti da povuče više sredstava.

Članica Odbora *Daliborka Pejović* u svom obraćanju prisutnima pitala je u kojoj mjeri predloženi budžet prati realizaciju prioriteta Evropske komisije, koji se odnose na: saobraćaj, energetiku, digitalnu ekonomiju, industriju i razvoj preduzetništva i mlade i da li programsko planiranje zadovoljava potrebe procesa evropskih integracija. Pored ovih prioriteta, Crna Gora ima, dodala je Pejović, još tri zadatka: reformu vladavine prava, adaptaciju na kovid krizu i dobro funkcionisanje javne uprave. Takođe, ona je pitala da li je predlog budžeta usklađen sa Programom rada Vlade, odnosno da li Program i dalje važi i u kojoj mjeri on koncipira potrebu procesa evropskih integracija. Na kraju konstatovala je da predlog zakona o budžetu ne sadrži informaciju o planiranim sredstvima za projekat „Natura 2000“, kao jednom od relevantnih projekata za zaštitu životne sredine. Ona je podsjetila da je ovaj projekat važan i zbog toga što dio teritorije Crne Gore, kad se projekat završi, postaje određena vrsta civilizacijskog dobra. Poslanica Pejović je sa prisutnima podijelila dilemu u odnosu na planirana sredstva koja prate aktivnosti za ispunjavanje obaveza u poglavljima 23 i 24 u ovoj godini, shodno Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori. Na kraju, izrazila je saglasnost sa stavom poslanika Radulovića u vezi sa infrastrukturnim projektima u oblasti saobraćaja, ističući da Crna Gora sa projektima u okviru saobraćajnog koridora ne smije čekati, jer se to pitanje tiče održivog razvoja države. Takođe, interesovala se kakva je korespondencija državnog i lokalnog nivoa vlasti u dijelu ispunjavanja obaveza kroz aktivnosti na lokalnom nivou i realizaciju kapitalnih projekata.

Glavna pregovaračica se saglasila sa značajem usklađenosti sa prioritetima Evropske komisije i kazala da se oni odražavaju kroz Ekonomsko-investicioni plan za Zapadni Balkan. Ključna veza između političkih i strateških prioriteta oslanja se na sektorske strategije, obuhvaćene Programom pristupanja Crne Gore EU. Cilj je da postoje indikatori i vrijednost za ključne oblasti, navela je Kordić. Ona je dodala da je Program pristupanja kompleksniji od Programa rada Vlade u smislu donošenja zakonskih i podzakonskih akata, ali Program rada Vlade prati zakonski okvir Programa pristupanja za ovu godinu. U prilog tezi Ministarstva finansija i socijalnog staranja o tome da se planirana sredstva

za redovne aktivnosti potrošačkih jedinica odražavaju i na proces pristupanja, Kordić je dodala da je Kancelarija pripremila dodatnu informaciju u pogledu planiranih sredstava za ispunjavanje završnih mjerila po poglavljima. Pa tako, što se tiče sredstava za projekat izgradnje ekološke mreže „Natura 2000“, predlogom budžeta je opredijeljeno 320.000 eura.

U odgovoru poslanici Pejović, Bojan Paunović je kazao da je u obrazloženju predloga zakona, za razliku od prethodnog perioda, ponuđen indikator učinka koji će omogućiti i praćenje realizacije projekata. Govoreći o finansijskom okviru za poglavlje 27, naglasio je da se planirani iznos sredstava odnosi na sredstva dobijena od različitih grantova, kao i na sredstva kroz kapitalne projekte i na lokalnom nivou i sl.

Što se tiče infrastrukturnih projekata, državni sekretar Odović kazao je da su oni planirani u dijelu kapitalnog budžeta. Princip planiranja izdataka odnosio se na sredstva koja su obezbijedena u punom iznosu za projekte koji su ugovoreni. Za one projekte koji su planirani, ali nisu još uvijek počeli sa realizacijom, planirana su sredstva u mjeri u kojoj bi bilo moguće obezbijediti pokretanje tih projekata.

Poslanica *Pejović* dodatno je pitala koji su bili kriterijumi za ocjenu uspješnosti projekta, a time i opredjeljivanje podrške njihovoj realizaciji, te naglasila da je poglavlje 27 važno zbog ispunjavanja domaćih obaveza koje Crna Gora ima kao država kandidat. Ona je istakla da jednom kada Crna Gora postane EU članica, a ukoliko ne ispuni predviđene obaveze, moraće da odvaja sredstva koja će kao penali biti znatno veća nego što je odvajala za ispunjavanje obaveza u pristupnom periodu, što će se negativno odraziti na crnogorsku ekonomiju.

Član Odbora *Fatmir Gjeka* kazao je da bi bilo korisnije da se ova rasprava vodila krajem 2020. godine, pa je s tim u vezi pitao na koji način kašnjenje u donošenju budžeta utiče na dinamiku procesa pristupanja Crne Gore EU. On se interesovao i za sredstva planirana za unapređenje administrativnih kapaciteta na lokalnom nivou u pogledu apliciranja za projekte u okviru IPA programa, kao i kakva je perspektiva za realizaciju projekata u cilju unapređenja kulture manjina.

Glavna pregovaračica Zorka Kordić kazala je da su timovi unutar ministarstava, kao i u Kancelariji za evropske integracije, koji rade na ispunjavanju mjerila, svjesni da moraju odgovoriti dinamici obaveza. Ona je objasnila da se kalendar aktivnost pododbora takođe odvija u skladu sa planom i na adekvatan način. Što se tiče IPA projekata, Kordić je predložila da se organizuje posebna sjednica Odbora, na kojoj bi se detaljno razmotrili i spremnost administrativnih kapaciteta za pripremu projekata, ali i stepen realizacije određenih projekata. Ona je podsjetila na praksu organizovanja posjeta lokalnim samoupravama, koje su sprovodili Odbor za evropske integracije i Kancelarija, a koje bi valjalo nastaviti i u ovom sazivu, u skladu sa epidemiološkim mjerama.

Na osnovu onoga što je rečeno tokom rasprave, predsjednik Odbora Gvozdenović predložio je nekoliko zaključaka u vezi sa drugom tačkom dnevnog reda.

On je predložio da se pozdravi implementacija nove metodologije za izradu srednjeročnog okvira budžeta, čime je ostvaren napredak u ostvarivanju srednjeročnog budžetskog

planiranja kao jednog od prioriteta Programa reformi upravljanja javnim finansijama. Takođe, predložio je da se konstatuje da na osnovu predloga budžeta za 2021. godinu nije moguće identifikovati troškove predviđene za ispunjavanje obaveza i aktivnosti iz procesa pristupanja Crne Gore EU; te da informacije o potprogramima i opis aktivnosti u okviru različitih sektora i budžetskih jedinica ne definišu precizno troškove koji su vezani za proces evropskih integracija, kao i da tamo gdje su troškovi identifikovani, ne postoji jasna informacija o tome da li se odnose na sredstva obezbijedena iz pretpristupnih fondova EU ili na nacionalna sredstva. Zbog toga, predložio je da se odloži izjašnjenje o Predlogu zakona o budžetu za 2021. godinu, te da se od Ministarstva i Kancelarije zatraže dodatne analize o elementima predloga budžeta koji se odnose na proces pristupanja Crne Gore EU, uključujući i analizu troškova po pregovaračkim poglavljima. Na osnovu te informacije, predložio je da se zakaže nova sjednica, na kojoj će se određena pitanja dodatno razmotriti.

Član Odbora Branko Radulović saglasio se sa predsjednikom Odbora, ocjenjujući predlog kao moguće zajedničko promišljanje svih članova Odbora. Ipak, on je smatrao da bi izrada analize na taj način bila moguća tek na jesen, nakon donošenja akcionih planova i rebalansa budžeta.

Nakon što niko od članova nije imao dodatni komentar, predsjednik Odbora je konstatovao da su zaključci usaglašeni.

TAČKA 3

RAZNO

U okviru ove tačke, predsjednik Odbora informisao je članove o narednim aktivnostima Odbora.

S tim u vezi, kazao je da je u pripremi 14. polugodišnji izvještaj Vlade o ukupnim aktivnostima u procesu pristupanja EU, koji se odnosi na drugu polovinu 2020. godine. On će po usvajanju biti upućen Skupštini, jer se radi o jedinom dokumentu koji razmatra Odbor, a kasnije 81 poslanik na plenumu.

U tom smislu, pozvao je članove da Odbor zauzme stav na koji način će razmatrati dva polugodišnja izvještaja za 2019. godinu, koje je razmotrio prethodni Odbor, ali koji nisu stavljeni na dnevni red plenarnih sjednica. Predsjednik Gvozdenović je objasnio da pomenuti izvještaji imaju status „arhivirano“. Dalje, u oktobru je Skupštini dostavljen i polugodišnji izvještaj za prvu polovinu 2020. godine, koji je takođe uputila prethodna Vlada i koji Odbor nije razmatrao, jer se radi o periodu kada radna tijela nisu bila formirana, pa kao takav takođe ima status „arhiviranog“ dokumenta. Dodatno, Odbor očekuje i izvještaj za drugu polovinu 2020. godine. Stoga, Gvozdenović je predložio da se izvještaji iz 2019. godine ne dostavljaju Odboru i da se o njima Odbor ne izjašnjava, a da se nerazmotreni izvještaji za 2020. godinu dostave Odboru i da ih članovi Odbora razmatraju na nekoj od narednih sjednica.

Član Odbora Dragan Krapović je kazao da je Odbor u prethodnom sazivu u punom kapacitetu razmotrio izvještaje za 2019. godinu, te da je saglasan sa predlogom

predsjednika Odbora da se izvještaji koji se odnose na 2020. godinu razmatraju na Odboru. Član Odbora Branko Radulović je predložio da se objedini rasprava i obuhvati i 2019. i 2020. godina.

Predsjednik Odbora zaključio je da se svi arhivirani izvještaji ponovo dostave članovima Odbora, a da će se kroz razmatranje izvještaja za 2020. godinu moći dati sveobuhvatan osvrt na aktivnosti u procesu pristupanja Crne Gore EU.

Dalje, predsjednik Odbora je informisao članove da je u sklopu programa saradnje Skupštine i Misije OEBS-a u Crnoj Gori planirana jednodnevna obuka za poslanike i službu Odbora za evropske integracije i Odbora za međunarodne odnose i iseljenike o ulozi i nadležnostima odbora za evropske poslove u zemljama članicama EU. Predložio je da Sekretarijat organizuje obuku krajem maja ili početkom juna, nakon čega bi Odbor zakazao sjednicu na temu redefinisanja uloge Odbora i unapređenja pozicije u okviru parlamentarne dimenzije procesa evropskih integracija.

Član Odbora Branko Radulović, ukazao je na važnost lobiranja u cilju ostvarivanja redefinisanja uloge, jer je to tema koju treba da razmatra i Kolegijum predsjednika. Zbog toga, smatra da je važno izraditi dodatne komparativne analize, preporuke i zaključke, kako bi Skupština što ozbiljnije pristupila tom pitanju.

Na kraju, predsjednik Odbora je informisao članove Odbora o sastanku koji je imao sa šeficom Delegacije EU u Crnoj Gori, sa kojom je razgovarao na temu jačanja pozicije Odbora za evropske integracije. S tim u vezi, kazao je da, u okviru zajedničkog projekta EU i Skupštine Crne Gore INTERPARES, usmjerenog ka unapređenju administrativnih kapaciteta Skupštine, jedan od prioriteta treba da bude uloga Odbora za evropske integracije u procesu harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.

Nakon što je konstatovano da nema više prijavljenih diskutanata, predsjednik Odbora čestitao je članovima Odbora nastupajući praznik 9. maj, Dan Evrope i zaključio sjednicu.

Sjednica je zaključena u 17 časova i 10 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdenović